



יִאֹשׁ



המוצא, אבידה' עליו קודם כל לקבוע שאכן מדובר באבידה ולא בדבר שבעליו הניחו על דעת לחזור ולקחתו (וכן לא תחול על המוצא מצות השבת אבידה אם ע"פ דין היא אבידה מדעת). גם אחרי שנקבע שהחפץ אבוד לא בכל אופן קיים חיוב לטפל באבידה ולהחזירה לבעליה-

1 משנה ב"מ כ"א ע"א, אלו מציאות... ובתוכו מעות' ורש"י

דבר שסביר להניח שנתייאשו בעליו ממנו אין עליו מצות השבת אבידה והרי הוא של מוצאו.

המקור לזה שאין חיוב השבה לדבר שנתייאש ממנו הוא ממשנה לקמן-

2 משנה ב"מ כ"ז ע"א, אף השמלה... 'ורש"י, ותוס' שם ד"ה מה שמלה

במשנה מפורש שהמקור הוא מ,שמלה' (מלשון התוס' משמע שאינו מפורש) והתוס' הביאו ירושלמי שנלמד מזה שהתורה התירה אבידה שהיא אבודה ממנו ומכל אדם (אשר תאבד ממנו)

3 רש"י ב"ק ס"ו ע"א ד"ה מוצא אבידה

כאן כתב רש"י כמו שהביאו התוס' מהירושלמי.

והנה, רש"י במשנה ריש אלו מציאות פירש שיאוש הוא הפקר-

4 נתיבות המשפט סי' רס"ב אות ג', נראה לפע"ד... לזכות בה שוב'

הנתיבות הוכיח שהיאוש איננו כהפקר ממש ולא יצא מרשות בעלים עד שזכה בו אחר.

5 ב"מ כ"א סוף ע"א, איתמר... הוא דמיאש' (כ"א ע"ב)

אביי ורבא נחלקו ביאוש שלא מדעת-אם הוי יאוש וממילא מיד כשנפל ממנו דבר שאין בו סימן חל עליו יאוש והרי הוא של מוצאו-או שאינו יאוש ואם הגבירו המוצא קודם יאוש, באיסורא אתא לידיה' וחייב להחזיר גם אם אח"כ התייאש ממנו בעליו.

6 שם כ"א ע"ב, תא שמע פירות... בכיסו בכל שעה ושעה (תניינא)

אין חשש ליאוש שלא מדעת במעות מפני שאדם ממשמש בכיסו כל שעה, וכן דברים כבדים כמו עיגולי דבילה וככרות של נחתום, ודברים יקרים כמו לשונות של ארגמן.

7 רא"ש פרק אלו מציאות סוף סי' ב', ועיגולי דבילה...'

לפי הרא"ש כל דברי מאכל חשובים הם-וזה הפשט בעיגולי דבילה ככרות של נחתום מחרות של דגים וחתכה של בשר, לשונות של ארגמן יקרים, וגיז צמר ואיני פשתן כבדים.

והנה, בפירות מפורזין מפורש בגמ' שמדובר באבידה מדעת דוקא-והוא ע"פ דברי הגמ' לעיל-

8 ב"מ כ"א ע"א, מצא פירות מפוזרין וכמה... ולא מפקיר להו', ותוד"ה וכמה... מדעת'

מפורש בתוס' שלפי אביי יש יאוש שלא מדעת על פירות מפוזרין ואינם של המוצא אלא באבידה מדעת-וכן היא משמעות הגמ' בעמוד ב'.

9 רמב"ם פרק ט"ו גזלה ואבדה הלכה ח'.. שלו', והלכה י"ב, וכסף משנה הל' ח'

לפי הרמב"ם אחרי שהגמ' חידשה שבדברים כבדים אין חשש יאוש שלא מדעת כן הדין בפירות מפוזרין, אבל הטור סובר כמו התוס'.

10 ב"מ כ"ב ע"ב, והלכתא כוותיה דאביי... קג"ם'

הלכה כאביי - יאוש שלא מדעת לא הוי יאוש

11 שו"ע חו"מ סי' רס"ב ס"ג, ו', ז', ח' וסמ"ע ס"ק ט"ו

השו"ע פסק כמו הרמב"ם ותמה הסמ"ע למה לא חלק עליו הרמ"א.

עוד אבידה שאין עליה חיוב השבה היא זאת שאבודה ממנו ומכל אדם-

12 ב"מ כ"ז ע"א, דאמר רבי יוחנן משום ר"ש בר יוחי... כל אדם'

אבודה ממנו ומכל אדם הותרה מילפותא. גם לעיל ראינו שהוא היתר מיוחד-

13 שם כ"א ע"ב, בזוטו של ים ושלוליתו של נהר... לקמן' ורש"י ד"ה רחמנא

המשמעות בגמ' היא שרחמנא שרי"ה היינו שאין צורך ביאוש, אבל רש"י כתב שהחידוש הוא אע"פ שבא ליד המוצא קודם יאוש - ולכאורה רצה לומר שהגזזה"כ היא שבזוטו של ים יאוש שלא מדעת הוי יאוש. ולפי הירושלמי שראינו בתוס' וכן רש"י בב"ק שהמקור ליאוש הוא, אשר תאבד ממנו' מוכרחים לומר שההיתר הוא יאוש.

14 שם כ"ד ע"א, וכן היה ר"ש בן אלעזר אומר המציל מן הארי... מתיאשין מהן'

כאן מפורש שהמציל מן הארי והדוב הרי אלו שלו מפני יאוש בעלים - ולכאורה היא ראייה לדברי רש"י.

15 שם כ"ד ע"ב, רבא הוי שקיל ואזיל... שטבעה בים'

נעשה כצווח' יש לפרש בשני אופנים - או שהתורה התירתה אע"פ שלא נתייאש והוי כצווח על דבר שכבר נלקח ממנו, או שבטלה דעתו אצל כל אדם וכאילו התייאש.

16 ר"א' ש' אלו מציאות סי' ו',... שנפל', ופלפולא חריפתא אות א' וב'

משמעות הר"א' ש' היא ש, המציל מן הארי והדוב... ומשלוליתו של נהר' הרי אלו שלו גם ללא יאוש כלל מגזזה"כ, אבל במקום שהרבים מצויים שם הוא מדין יאוש ואם עומד וצווח איננו של המוצא - אלא שהקשה הפלפולא חריפתא מגמ' מפורשת שראינו.

17 חידושי הרמב"ן לב"מ כ"ז ע"א, אבל מה שפירש"י... והוי הפקר'

הרמב"ן במפורש הבין שההיתר בשטפה נהר הוא גזזה"כ ולא מדין יאוש.

18 ב"מ כ"ב ע"א, שטף נהר קוריו... אייאושי מיאש' רש"י ותוד"ה שטף..., ויצילו על ידי הדחק'

לפי רש"י הדיוק ה'ה מזה שנקט דוקא קוריו שהוא בודאי לאחר יאוש, ולפי התוס' מפורש שתלוי ביאוש והגירסא היא, מפני שנתייאשו הבעלים' - ומזה שתלוי ביאוש גם משמע שאינו אבוד מכל אדם.

19 רמב"ם פרק ו' גזלה ואבדה הלכה א' וב' והשגת הראב"ד

הרמב"ם למד מכאן שבזוטו של ים צריך לדעת שהתייאשו הבעלים.

20 רמב"ם פרק י"א גזלה ואבדה הלכה י'

כאן כתב הרמב"ם שבדאי נתיאש ממנה - וגם הביא את הפסוק:

21 שו"ע חו"מ סי' רנ"ט ס"ז דברי המחבר, ורמ"א, ואם הוא דבר... הוי יאוש'
וסמ"ע ס"ק י"ט

משמעות הרמ"א היא שגם אם אין אפשרות להציל אם היו הבעלים מרדפים אחריהם עדיין שלו הם - והסמ"ע הסביר את הו"ו' ל, או' - שאם אין אפשרות להציל גם אם מרדפים או אם יש אפשרות להציל ולא היו מרדפים - כבר איבד את זכותו.

ראינו את דברי רבי שמעון בן אלעזר שהמוצא אבידה במקום שהרבים מצויין שם הרי אלו שלו מפני שהבעלים מתייאשים מהן -

22 ב"מ כ"ד ע"א, איבעיא להו כי קאמר ר"ש... לקנקנה' (כ"ד ע"ב) ותוד"ה
אפילו

הגמ' הסתפקה אם דברי רשב"א הם דוקא ברוב נכרים - שמתייאש מפני הנכרים שאינם מחזירים אבדות - או גם ברוב ישראל (לפי התוס' מפני אינשי דלא מעלי) וגם הסתפקה אם יש מי שחולק על רשב"א - ואם רשב"א התיר את האבידה גם ברוב ישראל אם חולקים על רשב"א דוקא במקרה כזה או גם ברוב נכרים ואם ההלכה היא כרשב"א או לא.

23 רי"ף פרק אלו מציאות (י"ג ע"א), איבעיא להו... נוטל ומכריז'

להלכה אנו מחלקים בין של נכרים לשל ישראל כדברי רב אסי (אף שלא ברור אם זוהי שיטת רשב"א או החכמים).

והנה, ראינו לעיל בדברי הרא"ש שיש הבדל בין המציל מן הארי ומן הדוב וכו' לבין המוצא בסרטיא וכו' שבארי דינו כזוטו של ים ואין צריך ליאוש בעלים ואילו במקום שהרבים מצויים שם צריך לייאוש שלהם. בסוגיא שלנו - שהיא סוגיית מקום שהרבים מצויים שם - הביאו מהמוצא מעות בבתי כנסיות ובבתי מדרשות ולמסקנא מדובר בשל נכרים. ולעיל - בסוגיא של יאוש שלא מדעת הקשו בהמוצא מעות בבתי כנסיות לאביי למה אין חוששים ליאוש שלא מדעת ועל זה תירץ רב יצחק שממשמשין בכיסן הרי שיש דין יאוש שלא מדעת ברוב נכרים ואינו כזוטו של ים. אלא - שאחרי שנודע לבעלים שנאבד להם גם אם אומרים שלא נתיאשו אנו אומרים בטלה דעתו אצל כל אדם ונעשה כצווח וכו'.

24 שו"ע חו"מ סי' רנ"ט ס"ג וד'

מפורש בשו"ע (ע"פ הטור) שגם ברוב נכרים אם אין החפץ מהדברים שהבעלים מרגישים באיבודם חייב להחזירו מדין יאוש שלא מדעת.

25 תוס' ב"מ כ"ד ע"א ד"ה כי קאמר ר"ש

לפי התוס' ברוב נכרים איפה שלא ידוע שנפל מישראל מותר מדין רוב - שאפשר לתלות שנפל מנכרי ואיננו אבידה בכלל.

26 סמ"ע שם ס"ק ט' וי'

הסמ"ע פסק כמו התוס' שברוב נכרים ולא ידוע ממי נפל מותר גם אם איננו מהדברים שמרגישים בנפילתם - ובסעיף ג' כשכתב המחבר שהוא מהדברים שיש לתלות שידע מיד בנפילתו היינו באופן שכתב לפני זה - בידע שמישראל נפלה, ובסעיף ד' אם לא בא ישראל ונתן סימן הקנקן מותר בכל אופן, ואיפה שישאל נתן סימן הרי הוא שלו דוקא בדברים שמרגישים בנפילתם.

אלו מציאות שלו ואלו חייב להכריז אלו מציאות שלו "מצא פירות מפורין 'מעות מפורות 'כריכות ברשות הרבים 'יעגולי דבילה ככרות של נחתום *מתרוות של דגים ותיכות של בשר וגזי צמר הלכותין ממדינתן ואניצי פשתן ולשונות של ארגמן הרי אלו שלו *דברי רבי מאיר ר' יהודה אומר *כל שיש בו שינוי חייב להכריז כיצד מצא עגול ובתוכו חרס כבר ובתוכו מעות

אלו מציאות: מלא פירות מפורין:
 כהייאשו הבעלים מהן כדאמר בגמרא והפקד הן: **מעוט מפורות** - הוציא ואין להם סימן ניכר איחאסי מילא והוה להו הפקר וזכו טעם סלס: **כריכות** - עומרים קטנים כמו מאלמס אלומים ומתרגמינן בירושל' מרכן כריכן (בראשית לו): **כרס"ר** - שכל דשין עליהו ואס היה סימן נקשר עליהן הרי הוא נשחת: של נספוס - כל ככרות הנחתומין שוין אכל ככרות של בעל הבית יש בהן סמן: **ממדינתן** - כמות שהן גוזזות כשאר כל גזית המדינה לאפקי הבלות מבית האומן כדקתני סיפא: **אניצי פשתן** - רישט"א בל' אשכנז ובמקומיט פפי"ר: **ולשון של ארגמן** - למר סרוק ומשוך כמין לשון ולבוע ארגמן ומזויין הן: **מלא פיגול** - של דבילה:

מתני' אף

השמלה היתה בכלל כל אלו ולמה יצאת להקיש אליה לומר לך מה שמלה מיוחדת שיש בה סימנין ויש לה תובעין אף 'כל דבר שיש בו סימנין ויש לו תובעים חייב להכריז:

מתני' כולל:
 כל אלו - בגמרא מפרש לה: **למה ילאסס** - וכן תעשה לשמלתו: **ספס** - שמלה יש בה סימן וכל שמלה יש לה בעלים תובעין אותה שלא נעשית אלא בידי אדם ולא באת מן ההפקר: **אף כל שיש לו תובעין** - למעוטי מדי דידעין ביה דמילאש:

להראותה לכל אדם אלא למי שיתן בה סימנים אע"פ שאינו מחזירה לו בכך מ"מ דומה שהיא שלו ומראה אותה לעדים אבל דברים שאין בהן סימן הוי שלו לפי שהבעלים נתייאשו והא דקאמר בגמרא סימנין כדי נסבה אע"ג דלרין הסומנין דע"י זה יש לה תובעין מ"מ כדי נסבה דאפילו אי לא הני אלא שיש לה תובעין מ"מ ידעין דע"י סימנין יש לה תובעין ואין הבעלים מתייאשים כדפרישית ומיהו בירושלמי יליף מנין ליאוש מן האורה אמר רבי יוחנן אשר תאבד ממנו מי שאבדה ממנו ומזוייה אלא כל אדם יראה זו כו' :

מה שמלה מיוחדת שיש לה סימני' ויש לה תובעין - במרובה (ב"ק דף סו - ושם ד"ה מלא) אמרין בגניבה ילפינן יאוש מאבדיה וא"ת ואבדיה גופה מנלן ו"ל דמהכא נפקא לן דמה שמלה מיוחדת שיש בה סימן ואין הבעלים מתייאשין אלא תובעין שחזירה להם בסימנין אפי' אי סימנין לאו דאורייתא ואין מחזירין אלא בעדים מ"מ ילפינן משמלה דדווקא דבר שיש בו סימן חייב להחזיר דע"י שיש בו סימן ימלא עדים שיאמר להם מכירים אתם שמלה שלי שהיו בה סימנין כך וכך וגם המוצא לא יוליח השמלה

מוֹלָא אֲבֵדָה

לֹא כִּיּוֹן דְּמִיִּלָּשׁ לִישׁ מַרְס • מִקְמִי
 דְּחִיטִי לִידֵיהּ קִנִּי לֵה אִסְ נַחֲיִילָשׁוּ
 בְּעֵלִיס קוֹדֵס שְׁמֹלָהּ זֶה קִנְה דְּתַנִּיחַ
 בְּחָלוּ מְלִיחוֹת (ב"מ דף כב:) מִנִּין
 לְאֲבִידָה שְׁטַטְפָה נֶהֱרַ הוֹחִיל וְנַחֲיִילָשׁוּ
 סְבָעִלִיס שֶׁהִיא מוֹתֶרֶת ה"ל אֲשֶׁר
 סָאֲבַד מִמֶּנּוּ שְׁאֲבֹדָה מִמֶּנּוּ וּמִלִּישׁוּיָהּ
 לְאֲשֶׁר בְּנֵי אֲדָם יִתֵּהּ זֶה אֲלֵמָחַ קִנִּי
 וְהִכָּא בְּגוֹזֵלָה דְּחֵטִי לִידֵיהּ מִקְמִי יִאוֹשׁ
 וְהִדֵּר אִיִּילָוֹשׁ סְגִי לִישׁ בְּדַמִּיס :

לִכְן נִרְאָה לְסַעֲנִיד דְּבוּחַ חִיּוּק בֵּין יִאוֹשׁ לְחַסְקֵר דְּבַחְסְקֵר
 פְּלִיגִי ר' יוסי ורבנן בנדרים דף מ"ג דר"י סבר דחסקר כמתנה מה מתנה עד דאתי לרשות זוכה אף חסקר
 עד דאתי לרשות זוכה וחנה אף דק"ל בהסקר דחוי חסקר אע"ג דלא אתי לרשות זוכ' ואפילו הוא בעצמו
 צריך לחזור ולזכות בו מ"מ ביאוש נראה דלא מתני, עד דאתי לרשות זוכי' ואם נתייש מהאביד' וככה היאוש
 קודם דאתי ליד הזוכה א"צ לחזור ולזכות בו רק כיון שראתו חי' כף זכה בו ואין שום אדם יכול לזכות בו שוב

אִתְמַד

יִאוֹשׁ שְׁלֵא מִדַּעַת אַבִּי אֲמַר לֹא הוּי יִאוֹשׁ
 וְרַבָּא אֲמַר הוּי יִאוֹשׁ בְּדַבְרֵי שִׁישׁ בּוּ סִמֵּן
 כּוּלִי עֲלֵמָא לֹא פְּלִיגִי דְּלֹא הוּי יִאוֹשׁ וְאִף
 עַל גַּב דְּשִׁמְעִינְיָה דְּמִיִּאֵשׁ (ה) לְסוּף לֹא הוּי
 יִאוֹשׁ דְּכִי אַתָּא לִידֵיהּ בְּאִיסוּרָא הוּא דְּאִתָּא
 לִידֵיהּ דְּלִכִּי יָדַע דְּנִפְלַ מִינִיהּ לֹא מִיִּאֵשׁ
 מִימֵר אֲמַר סִמְנָא אִית לִי בְּגִיָּה יְהִבְנָא
 סִמְנָא וְשִׁקְלֵנָא לִישׁ בּוּזִיסֵי שֶׁל יִם וּבְשִׁלּוּלִיתוּ
 שֶׁל נֶהֱרַ אַע"ג דְּאִית בֵּיהּ סִמֵּן דְּחִמְנָא שְׂרִייהּ
 כְּדַבְעִינֵן לְמִימֵר לְקַמֵּן כִּי פְּלִיגִי בְּדַבְרֵי שִׁאִין
 בּוּ סִמֵּן אַבִּי אֲמַר "לֹא הוּי יִאוֹשׁ דְּהָא לֹא
 יָדַע דְּנִפְלַ מִינִיהּ רַבָּא אֲמַר הוּי יִאוֹשׁ דְּלִכִּי
 יָדַע דְּנִפְלַ מִינִיהּ מִיִּאֵשׁ מִימֵר אֲמַר סִמְנָא
 לִית לִי בְּגִיָּה מִהִשְׁתָּא הוּא דְּמִיִּאֵשׁ

תא שמע פירוח
 מפורין הא לא ידע דנפל מיניה הא אמר
 רב עוקבא בר חמא הבא במבגשחא (ג) דביורי
 עסקנן דאבידה מדעת היא ת"ש מעות
 מפירות הרי אלו שלו אמאי הא לא ידע
 דנפל מיניה דחם נמי כדרבי *יצחק דאמר
 י'אדם עשוי למשמש בכיסו בכל שעה
 ושעה *הבא נמי אדם עשוי למשמש בכיסו
 בכל שעה ושעה

ועיגולי דבילה וככרות של נחתום ומחרוזות של דגים וחהיכה של צמר [ד] כיון דמידי דמיכל נינהו חשיבי ליה וממשמש בהו והוי יאוש מדעת . וכן לשונו של ארנמן אגב דחשיבי ממשמש בהו כדר' ינחק . וניזי אמר ואיני פשתן אגב יוקרייה מידע ידיע :

וכמה א"ר ינחק קב צארבע אמות . לריך לומר דרבי ינחק גופיה צבי וכמה דלי גמרא צבי מאי צבי וכמה לוקי דרך נפילה ואפילו טובא כדפריך גמ' בתר הכי אלא מדברי רבי ינחק הוא ורבי ינחק לא צבי לאוקמי דרך נפילה ואפילו טובא משום דסבר כאביי דיאוש שלא מדעת לא הוי יאוש אלא מוקי לה במכשתא דבי דרי שהיחסם שם מדעת

מצא פירות מפורזין וכמה א"ר ינחק קב בארבע אמות היכי דמי אי דרך נפילה אפילו טובא נמי ואי דרך הינוח אפילו בציר מהכי נמי לא א"ר עוקבא בר חמא במכשתא דבי דרי עסקינן קב בארבע אמות דנפיש טרחייהו לא טרח איניש ולא הדר אתי ושקיל להו אפקורי מפקר להו בציר מהכי טרח והדר אתי ושקיל להו ולא מפקר להו

ח מצא פירות מפורזין דרך הנחה לא ינע בהן . דרך נפילה יהרי הן שלו .

ח מצא פירות מפורזין דרך הנחה לא ינע בהם דרך נפילה הרי הם שלו. כתב הטור (סי' רסג) על זה ולא נהירא דבגמרא מוקי למתני דמלא פירות הרי אלו שלו במכשתא דבי דרי שדעת הונחו שם ונחישאשו הבעלים הא ללו הכי אסורים מפני שלא ידעו הבעלים שגפלו שיחישאשו מהם ודלי אי דרך נפילתן מולא שם וידע שחישאשו בעלים מותרים אבל סתמא לא עכ"ל. טעמו דכי אוחבינן עליה דאבי דלמחר יאוש שלא מדעת לא הוי יאוש ממתינתין דמלא פירות מפורזות הרי אלו שלו שני במכשתא דבי דרי ואם כדברי רבינו טפי הוה עדיף לאוקמה כדלשכחיהו דרך נפילה. ורי"ל לדעת רבינו דהא דחשקין אי דרך נפילה אפילו טובא נמי וכו' גם אליבא דאבי דהלכתא כוותיה מקשינן לה דכיון דוקרי מידע ידיע כדלמתינן בעיגולי דבילה והא דמוכבינן לאבי ממתינתין ומתרינן לה במכשתא דבי דרי היינו מקמי דידעין טעמא דיקורי אבל בתר דידעין מתניתין בכל אנפא מיתוקמא כאבי. וכ"כ הרמב"ן (רי"ט סי') לדעת הר"ף וכ"כ נמקי יוסף : י מצא כריכות ברה"י וכו'. כתב ה"ה מה שכתוב בקצת ספרי הרב שמתקום אינו סימן מובהק טפ"ה שהרי כתב למעלה סי"ג או מקום האכילה סימניו מובהקין עכ"ל. ולי נראה שאפשר לומר שמי"ש כלן אינו סימן מובהק היינו משום דליכא למחש שמה עברו בני אדם בלאותו רה"י וגלגלוהו מתקומו אבל היכא ידוע שלא נתגלגל כגון שהוא מונח בלא הגדר הוי מקום סימן מובהק וכמו שכתב סי"ג :

יב מצא פירות מפורזין במקום הגרנות אם היו כמו קב בתוך ארבע אמות או ביתר על ארבע אמות הרי אלו שלו מפני שאין הבעלים טמפלים באסיפתן . היו מפורזין בפחות מארבע אמות לא ינע בהן שמא הבעלים הניחום שם . היו כמו חצי קב בשתי אמות או קבים בשמונה אמות או שהיה הקב משנים ושלושה מינין כמו תמרים שומשמיין [ורמונים] כל אלו ספק לפיכך לא יטול ואם נטל אינו חייב להכריז :

***והלכתא כוותיה דאביי ביע"ל קג"ם**

ג ו אין המוצא מציאה חייב להכריז אלא ברבר שיש בו סימן בנפול או שראוי ליתן ז סימן [ד] ז במקומו או ס [ה] בקשריו או ס במנינו או במדתו או במשקלו אבל אם אין בו שום סימן אפי' במקומו [ו] כגון שניכר שלא הונח שם בכונה אלא דרך נפילה באשם אם הוא דבר שיש לתלות שבעליו הרגישו בו מיד כשנפל ממנו [ז] ח או מחמת [ב] כובדו י או מחמת כ חשיבותו ותמיד היה ממשמש בו ומרגיש כשנפול הרי הוא של מוצאו שהרי נתתיאש מיד כשידע שנפל כיון שאין בו סימן ובא לידו בהיתר כיון שנתתיאשו בעליו ל ואם לא צריך להחזיר אפי' שנתתיאש אח"כ ט (א) (א) כיון שבא לידו [ג] קודם יאוש :

טו ואם דרך נפילה הן שלו הממכר סתם כדעת הרמב"ם שכתב הטור כן בטעמו וטעמו דהכי נמי מידי דמיכל הוא וחשיבי על האובד למשמש כסו וידע מיד כנפילתו דומה לעיגול דבלה ה"ל חבל הטור השיג עליו פ"ט כספיקו ט' וכדרישה כתבתי טעמו דלא חשיבי מידי דמיכל דסתם פירות הן תבואה ומסירין טהינה וליש'ואפיה וגם אינו מרגיש כנפילתו דדרך תבואה לנשאה על עגלה או סוס לא על גבו פ"ט שכתבתי שכן דעת התוספות והרא"ש וגם הרמב"ן שכתב ישוב לדעת הרמב"ם וסרי"ף הוא עלמנו נראה דס"ל כדעת התוס' ומהתימה על מור"ם שלא כתב דעת' לפחות כס"א :

ו יג פ לפיכך המוצא מעות מפוזרים ועיגולי רבילה יד וכברות של [ט] נחתום ומחרוזות של דגים : שאין בהם סימן לא בקשרים ולא במנינם וחתוכות של בשר שאין בהם סימן י ולשונות של ארגמן וגיו צמר [יג] שאינם צבועים ואניצי פשתן הרי אלו שלו מ שבכל אלו מסתמא הרגישו הבעלים בנפילתם וכיון שאין בהם סימן מתייאש : ז [יד] ס מצא פירות מפוזרים אם דרך הנחה לא יגע בהם טו ואם דרך [י] נפילה הרי הם שלו : ח כ המוצא ככרות של בעל הבית וגיו צמר הצבועים טז *וחתוכות בשר ג או דג שיש בהן סימן וכן כל דבר שיש בו סימן חייב להכריז :

דאמר רבי יוחנן משום *ר"ש בן יוחי מניין לאבירה ששטפה נדר שהיא מותרת שנאמר כן תעשה לכל אבדת אוך אשר תאבד ממנו ומצאתה מי שאבודה הימנו ומצויה אצל כל אדם יצתה זו שאבודה הימנו ואינה מצויה אצל כל אדם

רחמנא שרייה. ואפי' באת ליד המונח לפני יאוש : קמון^פ. בשמעתי מנין לאבדה ששטפה נהר כו' :

בוזש של ים ובשולחית של נהר אע"ג דאית ביה סימן רחמנא שרייה כדבעינן למימר לקמן

שם כ"ד ע"א 14

וכן היה ר"ש בן אלעזר אומר *המציל מן
הארי ומן הדוב ומן הגמל ומן הברדלס
ומן זוטו של ים ומשלוליתו של נהר המוצא
בסרטיא ופלטיא גדולה ובכל מקום שהרבים
מצויין שם הרי אלו שלו מפני שהבעלים
מתיאשין מהן

שם כ"ד ע"ב 15

רבא הוה שקיל ואויל בתריה דר"ג *בשוקא
דגלדאי ואמרי לה בשוקא דרבנן א"ל מצא
כאן אתנק מהו א"ל הרי אלו שלו בא ישראל
ונתן בה סימן מהו אמר ליה יהרי אלו שלו והלא עומד וצווח נעשה
כצווח על ביתו שנפל ועל ספינתו שטבעה בים

רא"ש אלו מציאות סי' ו' ומלפולא חריפתא אות א' וב' 16

ו וכן היה רש"א

לומר [ש] המליל מן הארי ומן הדוב ומן הגמל ומן הברדלס ומזוטו של ים ומשלוליתו של
נהר והמזלץ בסרטיא ובפלטיא גדולה ובכל מקום שהרבים מצויין שם הרי אלו שלו
[ה] מפני שהבעלים מתיאשין מהן. [א] הרי מתיאשין אסרטיא ופלטיא ורבים מצויין
שם קאי אבל איך [ב] אפי' עומד וטוח נעשה כצווח על ביתו שנפל.

[א] דאיי

מתיאשין אסרטיא ופלטיא קאי. משמע דאילו טוח מייב להחזיר ותימה מדלקמן גבי שוקא דגלדאי ו' ע' :
[ב] אפי' עומד וטוח. כלומר ולא מתיאש אפי' ילפינן לה לפיל מאשר האבד מצנו :

חידושי הרמב"ן לב"מ כ"ז ע"א 17

אבל מה

שפרש"י ז"ל בב"ק בפרק מרובה (ס"ו א') דיאוש קונה מדתניא
בפירקין מנין לאבדה ששטפה נהר שמותרת וכו' אלמא יאוש
קני, זה אינו נכון דהא יאוש שלא מדעת הוא ולא הוי יאוש
אלא דהתם רחמנא שרייה והוי הפקר,

***שטף נהר קוריו עציו ואבניו ונתנו בתוך שדה חבירו *הרי אלו שלו מפני שנתיאשו הבעלים מעמא דנתיאשו הבעלים הא סרמא לא הבא במאי עסקינן בשיכול להציל אי הכי אימא סיפא *אם היו הבעלים מרדפין אחריהם חייב להחזיר אי ביכולין להציל מאי אריא מרדפין אפילו אין מרדפין נמי הבא במאי עסקינן ביכולין להציל על ידי הדחק מרדפין לא אייאוש אין מרדפין אייאוש מיאש**

שטף נהר קוריו עליו ואבניו - ה"ג אם נתיאשו הבעלים הרי אלו שלו וע"ז דמיייר ביטול להציל בקל אם רודף בשעת שטיפה דאי לאו הכי הוה כווסו של ס' שאכד ממנו ומכל אדם ועל זה לא היה חומר הא סתם לא אלא איירי ביטול להציל בקל בשעת שטיפה ואצ"ל אין בהן סימן ולפי שיעכבן מקולי ופשוטי ויקחם ס' ואפי' יקדמו אחרים ויקחו יחזירו ט' לפי שיעכבן שהא בעליו לפי שדק מד וס"ד דמיייר והא לא דק מד בשעת שטיפה שלא יוכל עוד כלל להציל כדמוכח בספ"ח לפי שיקחם אחרים כשיעכבו מקולי ופשוטי ולא יחזרו לפי שאין בהן סימן וה"פ אם נתיאשו הבעלים דהיינו שהיו ס' בשעת שטיפה ולא רדפו ואפ"ל אחרים שאין מתיאשים אין בך כלום דהיינו ק' מתיאשים בלבן הא כחמא שלא היו בעלים בשעת שטיפה ולא נתיאשו עד שירשו הבעלים שטיפה נהר ולא כבר איש יכול להציל לפי שאין בו סימן לא דכשמלאן באיסורא אחא לדידי שהבעלים לא יוש עדין אלמא יוש שלא מדעת לא הו' יאוש ומשני ביטול להציל אפי' אחר שטיפה כגון שיש באבדיה סימן שהבעלים אין מתיאשין כשידשו ועדין אי הכי אימא סיפא והא היו הבעלים מרדפין ס' מאי אריא מרדפין אפ"ל הו' בעלים ס' בשעת שטיפה ולא רדפו נמי יחזיר ומשני ביטול להציל אחר שטיפה ע"י הדחק דאע"פ שיש בו סימן כדמורכ יוכל להציל לפי שיתרחק הדכה שהגבר מוליך בדחוק ולכן אם היה בשעת שטיפה ואיט מרדף ודאי מתיאש כיון שעתה יכול להציל בלא דוחק ואיט מזיל אבל אין הבעלים בשעת שטיפה יחזיר דכשדשו הבעלים לא יתיאשו ויזילו על ידי הדחק

שטף נהר קוריו

אל זה ומלאו אחר : סרי אלו כו' - ה"ג הרי אלו שלו מפני שנתיאשו הבעלים דכל שטיפה נהר כקדוח ע"ש ואבנים הבעלים ידשו בה סד ריש לה קול : סא ספמא - הא אם הוה אבדיה אחרת שאין לו למר שדשו הבעלים לא הוה של מולאה קב"ח לרבא : כשיכול להציל - ודכוסה במילאה אחרת דבר שיש בו סימן דיכל ליתן סימן וליטול מדינא בה דחייב להחזיר : אפילו אין מרדפין נמי - דמחזיק אהלאה דלמחר וליומא אחרת ולא מייאשי : ע"י הדחק - והא לא ימחר להציל לא יזילו הלכך אין מרדפין אפקורי אפקרינהו דהא ידשו ולא הצילו :

א יקורות ואבנים ועצים וכיוצא בהן ששטפם הנהר אם נתיאשו הבעלים סוף הרי אלו מותרין והן של מצילין ואם אינו יודע אם נתיאשו או לא נתיאשו חייב להחזיר ואין צורך לומר אם היו הבעלים מרדפין אחריהם : ב לפיכך *המציל מן הנהר וכו' של ים ומשולליתו של נהר ומן העכו"ם ומן הדליקה ומן הארי ומן הדוב ומן הנמר ומן הכרדלס . אם ידע בודאי שנתיאשו הבעלים הרי אלו שלו . ואם לא [6] ידע יחזיר :

השגת הראב"ד

*ספ"ח מן כהנר וכו' . א"ל אלו דכני סיפא סס עכ"ל :

י' הַמוֹצֵא

אבידה בזומו של ים ובשלוליותו של נהר שאינו פוסק אע"פ שיש בה סימן הרי זו של מוצאה שנאמר אשר תאבד ממנו ומצאתה. מי שאבדה ממנו ומצויה היא אצל כל אדם יצאת זו שאבדה ממנו ומכל אדם שזה ודאי נתייאש ממנה :

ז ס המציל מהארי והרוב מן זומשו של ים (פי' לטון ים הסוזר לחמוריו עשרה או ט"ו פרסאות ושוטק כל מה שמוצא בדרך חזרתו וכן עושה בכל יום ושלוליותו של נהר (פי' כשהנהר גדל ויוצא על גדותיו ופוטט רס"י) מן הרי אלו [יב] שלו ע [טו] אפי' הבעל עומד וצוות (מ"מ ג] טוב וישר להחזיר כמו שנבאר סעיף ה') ואע"ג דמדרינא אין חייבין להחזיר בחבירות אלו [יג] אם גזר המלך או כ"ד ין חייב להחזיר מנח דינח [יג] דמלכותא ג] [יח] או הבקר כ"ד הפקר ולכן פסקו ז"ל כספיה שטבעה בים קנזר המושל גם הקהלות שכל מי שקנה מן העבו"ם שהצילו מן החבירה הוא שיחזיר נכסיו שצריכין להשיב ואין לו מן הכעלים אלא מה שנתן (מרדכי ריש פ' אלו מניאות) יח פ ואם יש מבשולות בנהר שעל ידי כן דבר הצף בו עומד שם אם הוא דבר שיש בו סי' כסתמא לא הוי יאוש : הגה (ד) [יד] [יט] ואם הוא דבר שאין בו סי' אם הכעלים יכולים להציל לו והן רודפין חמר החבירה או שאינו שם שאליו היו שם חשקר קהיו מנילין ק לא זכה בהן המוצא (טור) יט ג] חבל אם הוא דבר שאינו יכול להציל מיד והוא עומד ואינו רודף חמריו ודאי מייאש וסתמא (לא) ר הוי יאוש (תוס' ומרדכי פ' הג'ל) [כ] אלוין ומרגנולין שברחו מבעליהן הוי הפקר וכל המזויק בהן זכה בהן ודוקא שאי אפשר לבעליהן להחזיר (ר"ן ר"פ שלוח הקן) :

יכול להציל מיד והוא עומד כו' . א"ע וסתמא הוי יאוש לפי הנוסחא ז"ה הגדעם כפי' דסתמא הוי יאוש לרייכין לפרש דה"ק לא אם עמד שם ואינו רודף חמריו דהוה יאוש אלא אפילו סתמא דלא ידענא אם עמדו שם או רדפו חמריו או לא כי הוה יאוש חבל קשה דדברי מור"ם גרואין כפותרים זל"ו דברישא כתב אם הכעלים יכולין להציל והן רודפין כו' לא זכה המוצא דמסתמא הא אם אינן יכולין להציל אפילו רודפין חמר החבירה מיד לא מסאי וסוי יאוש ודוקא לוי דברישא איירי כי כו' באינו יכול להציל מיד ומ"ם בעינן שירדפו והרריפה מהני דא"כ ל"ל למור"ם כפי' שאריכות דברים ז"ל חבל אם הוא דבר שאינו יכול להציל כו' כיון דברישא נס כן מיידי מזה והל"ל בקינור חבל עמדו שם ואינו רודף או סתמא הוי יאוש ועוד דסתמא כתבו בשמעת' כפי' דבאין יכולין להציל מיד אפילו רדפו הכעלים חמר החבירה לא מהני וסוי יאוש וכתבתי לטונו בפרישה . וגם ק' מש"כ מור"ם בזה דסתמא הוי יאוש ובטור כ' דסתמא לא הוי יאוש ע"פ ודוקא למיר דהטור מדרב משתמא חמריו שכו' ז"ל אם סתמא הוא שלא ידענא אסתתיאשו או לא לא הוי יאוש ומור"ם איירי כאן מסתמא שלא ידענו אם רדפו או לא דהיא היא נס ק' למע השמים מור"ם דברי הטור בזה וגם בשאר דייים שכתב בזה ולקח שיטה לנפשו ע"כ נראה לפרש דמ"ש והוא עומד ואינו רודף

כו' דהאי וי"ו דהוא הוה וי"ו המולקת וה"ל כאלו כתב או שפומד שם חמרתי מילי יניסו וס"ק חבל אם הוא דבר שאינו יכול להציל מיד או שהוא דבר שיכול להציל מיד והוא עומד שם ואינו רודף חמריו ודאי מייאש וחל"כ לריך לביס תיבת לא כ"ל ובסתמא לא הוי יאוש ור"ל סתמא שלא ידענו אם היה שם וכל הטור וכן מנלתי בנהגת מור"ם כבתיב ידו כהדיא כתוב שם התי תיבת לא והשמשם בדפוס היה והשתא עולין דבר מור"ם יפה דהויין הסבור הכנויין ומיטודים על דברי המ' כמ"ש בפרישה ע"פ ודוק ולא כ"ע"ש דהסתמ' ל' מור"ם ולא שם לכו לאחד מהדברים שכתבתי :

איבעיא להו כי קאמר ר"ש

בן אלעזר ברוח כנענים אבל ברוח ישראל
 לא או הלמא *אפי' ברוח ישראל נמי אמר
 אם תמצא לומר אפילו ברוח ישראל נמי
 אמר *פליגי רבנן עליה או לא פליגי ואם
 תמצא לומר פליגי ברוח ישראל ודאי פליגי
 ברוח כנענים פליגי או לא פליגי ואם תמצא
 לומר פליגי אפי' *ברוח כנענים הלכה כמותו
 או אין הלכה כמותו אם תמצא לומר הלכה
 כמותו דוקא ברוח כנענים או אפילו ברוח
 ישראל ת"ש *המצא מעות בבתי כנסיות
 ובבתי מדרשות ובכל מקום שהרבים מצויין שם הרי אלו שלו מפני
 שהבעלים מתאושין מהן מאן שמעת ליה דאזיל בתר רובא ר"ש בן אלעזר
 שמעת מינה אפילו ברוח ישראל נמי הבי' במפורזין או במפורזין מאי
 אריא מקום שהרבים מצויין שם אפילו אין הרבים מצויין שם אלא לעולם
 *בצורזין והכא במאי עסקינן "בבתי כנסיות של כנענים בתי מדרשות מאי
 איכא למימר בתי מדרשות דידן דיתבי בהו כנענים השתא דאתית להכי בתי
 כנסיות נמי דידן דיתבי בהו כנענים ת"ש *מצא בה אבידה אם רוב ישראל
 חייב להכריז אם רוב כנענים אינו חייב להכריז מאן שמעת ליה דאמר אולינן
 בתר רובא רשב"א שמעת מינה כי קאמר רשב"א ברוח כנענים אבל ברוח
 ישראל לא הא מני רבנן היא תפשוט מינה דמודו ליה רבנן לרשב"א ברוח
 כנענים אלא לעולם רשב"א היא ואפי' ברוח ישראל נמי והכא במאי עסקי' בטמון
 אי בטמון מאי עבדתיה גביה והתנן *מצא כלי באשפה מכוסה לא יגע בו
 מגולה נוטל ומכריו *כדאמר רב פפא באשפה שאינה עשויה לפנות ונמלך
 עליה לפנותה הכא נמי באשפה שאינה עשויה לפנות ונמלך עליה לפנותה

ואיבעית אימא לעולם רבנן מי קתני הן
 שלו אינו חייב להכריז קתני ויניח וייתי
 ישראל יהיב ביה סימנא ושקיל ת"ש דאמר
 רב אסי *מצא חבית יין בעיר שרובה כנענים
 מתרת משום מציאה ואסורה בהנאה בא
 ישראל ונתן בה סימן מתרת בשתיה
 למציאה כמאן כר"ש בן אלעזר שמע מינה
 כי קאמר ר"ש בן אלעזר ברוח כנענים אבל
 ברוח ישראל לא לעולם אימא לך ר"ש בן
 אלעזר אפי' ברוח ישראל נמי קאמר ורב
 אסי סבר לה כוותיה בחדא ופליגי עליה
 בחדא וכי מאחר דאסירא בהנאה מתרת
 משום מציאה למאי הלכתא אמר רב אשי
 ילקנקנה :

אפילו ברוח ישראל נמי .
 הוי קלו וטעמא משום דאיכא איגסי
 דלא מעלי ושקילי לה :

איבעיא להו כי קאמר רבי שמעון בן אלעזר ברוב כותים אבל ברוב ישראל לא או דלמא ברוב ישראל נמי (ג) ואם תמצא לומר אפילו ברוב ישראל (ד) פליגי רבנן עליה או לא ולא איפשימא וסוגיין דברוב כותים מותר וברוב ישראל נוטל ומכריז :

ג. ס [ז] כיצד המוציא מציאה במקום שישאל מצוים שם חייב להכריז ה שלא נתייאשו [ד] הבעלים ו אפי' העיר מחצה עכו"ם ומחצה ישראל ז [ס] או אפי' רובה עכו"ם והוא מציאהו במקום שרוב העוברים שם ישראל חייב להחזיר אבל אם (ב) רוב העיר עכו"ם אוס [ס] אפי' רובה ישראל ומציאה במקום שרוב [ה] העוברים שם עכו"ם אינו חייב [י] אפי' ט אם ידע שמישראל נפלה ויש [יג] בה סי' שוראי נתייאשו הבעלים ז [יב] וכגון שהוא מדברים שיש לתלות שידע א [א] מיד [ו] בנפירתו וכמו שיתבאר : הגה ופ"ל סי' רס"ב ס"ג [יג] וי"א ח דאם אכר [ז] ספרים לא מייאש מיניהו אפי' במקום שרובה עכו"ם (הגהות מרדכי דכ"מ) :

ד י לפיכך המוציא חביות של יין בעיר שרובה עכו"ם יינה אסור בהנא' ט והקנקן [ח] מותר ואם בא ישראל ונתן בה סימן אז ודאי של ישראל היא י [ט] ונתייאשו ממנה ומותרת למוצאה בשתייה יא [יד] אם היא כ שתומה (ועי' בי"ד סי' קכ"ט מדין זה) :

כי קאמר ר"ש
ברוב כנענים • ואל"ס ח"כ מה לריך
קעס מפני שהבעלים מתיאשים ח"ל
דיש לתלות דמכנענים נפל דהו רובא
וי"ל דאזכריך דאפילו יודע ודאי
שמשראל נפל קאמר הרי אלו שלו
דהמפסיד מתיאש ואומר דכנענים
סקלי ליה ואפילו אם ישראל ימלאם
לא יכריז דתולה דמן הכנענים נפל דהן
רובא :

ט והקנקן מותר . ואפילו אם הוא דבר שלא הרגיש בעליה בנפילתה מיד לא אמרינן שמא ישראל הוא וס"ל יאוש שלא מדעת אלא תלינן אותו ברוב עכו"ם ובדאי של עכו"ם סיה מ"ה הקנקן מותר :

י ונתייאש ממנה פ"י מסתמא מייאש ממנו כיון שרוב עכו"ם שם ומיהו לריך סיהא דבר שמרגיש בו מיד בנפילת' וכמ"ס בסעיק שלפני זה :